Bence Erika

Balkáni road-movie

FEUILLETON - LXVII. évfolyam, 5. szám, 2023. február 3.

„Az élet egy road-movie”, amelyben a „nappalok és éjszakák átmenet nélkül torlódnak egymásba”, miközben „sebességváltó nélkül rohan” a választott jármű: „van, aki gyorsvonaton vagy repülőgépen éli le a fél életét”, ez esetben viszont egy Volkswagen szeli a kanyarokat. Az utazásélmény metaforává (tudatfolyammá, mint metaszövegében, az *Ulysses*ben) alakítása után az elbeszélő a Balkán-jelenséget is körüljárja a könyv *Balkánról szólva* című második fejezetében. Megkerülhetetlen kérdés a térségi irodalmi diskurzusban, jelzőként (balkáni, balkanizálódott) is kiterjedt kontextust jelent. A *Mély vizek, magas hegyek* előtt többek között Végel László Újvidék-trilógiájának darabjaiban, a *Bűnhődés*, a *Neoplanta, avagy az Ígéret Földj*e és a *Balkáni szépség, avagy Slemfil fattyúja* című regényekben, illetve Végel magyarul és szerbül egyaránt olvasható naplóiban reflektálódik. Tematizálja a kérdést Balázs Attila *Kinek Észak, kinek Dél* című nagyregénye is. Valamennyi említett szöveg a Balkán-fogalom vadságra, erőszakra és háborúra vonatkozó jelentéseit mozgatja, a lenyűgöző természeti környezet, a színpompás és gazdag kulturális meghatározottság mellett a térség kibékíthetetlen közösségi konfliktusokat, háborúkat és népirtásokat jelentő történelmi örökségéről, súlyos mentális állapotáról beszélnek.

Fenyvesi Ottó útikönyvét az teszi különlegessé és egyedivé a Balkánról szóló irodalomban, hogy látványképeit és -leírásait, élménybeszámolói éppúgy, mint a térség történelméről és félmúltjáról szóló történeteket személyes élettapasztalatain, olvasás- és utazásélményein átszűrve teszi láthatóvá számunkra.